

C A P U T III.

De consensu conditionato.

3963 **C**ertum est ex dictis, conditiones contra tria bona matrimonii irritare matrimonium, quia destruunt ejus substantiam, sine qua consistere non potest.

Unde non valet matrimonium, 1. Sub hac conditione, *Contra te cum, donec aliam pulchriorem reperiam*: quia est contra bonum Sacramenti, 2. *Contra te cum, si te adulterandam tradideris*; quia est contra bonum fidei, 2. *Contra te cum, si vitabis generare, vel educare, prolem*, quia est contra bonum prolis. Clericatus cap. 142. numer. 16. Adeoque sermo est de aliis conditionibus. Pro quibus.

3964 Matrimonium contractum sub conditione de praesenti, vel præterito: *Tecum contra te, si prædium, quod mihi dixisti, habes; si officium à Rege habuisti*, non suspendit consensum, quia vel ita est, vel non est; si ita est, contractus est validus; si non, invalidus. Item non suspendit consensum conditio de futuro necessario, verb. grat. *Te duco, si cras sol orietur*: vel de futuro contingentis certè futuro, v. gr. *Si Antichristus nasceretur*: quia æquivalet necessario.

3965 Validum est matrimonium contractum sub conditione de futuro contingentis turpi, quæ non sit contra substantiam, seu tria bona matrimonii: v. gr. *duco te, si prædium alienum, quod invito domino detines, non restituas*. Vel sub conditione impossibili: quia hæc conditiones habentur pro non adjectis, ex cap. final. de condit. appos.

3966 Matrimonium initum sub conditione de futuro contingentis honesto: v. gr. *Te duco, si tuus pater consenserit, dotaverit, &c.* est validum posita conditione. Sed conditione purificata, probabilius est, quod requiratur novus consensus absolutus coram Parocho: quia prior, licet fuerit per verba de praesenti, cum fuerit conditionatus, fuit imperfectus, ac proinde haber rationem sponsalium. Ita Tamb. tom. 2. pag. 144. n. 5. cum Diana contra Sanchez, Lugo, & alios, qui non requirunt novum consensum, ac proinde tenent, quod prior consensus conditionatus fieri debeat coram Parocho, & testibus, quia habet rationem matrimonii: v. n. 2055.

3967 Hæc tamen sint dicta pro intelligentia valoris matrimonii: ceterum in praxi nullo pacto conditions sunt à Parocho permittebantur; quod si aliqua sit conditio purifican-

da: expectare faciat, & ea purificata, per consensum absolutum contrahant.

C A P U T IV.

De solemnitatibus Matrimonii.

3968 **S**olemnitates Matrimonii alias sunt substantiales, sine quibus invalidum redditur matrimonium: talis ex jure Trid. est presentia Parochi, & duorum testimoniis. Aliæ accidentales, sine quibus validum est, sed illicitum Matrimonium, tales sunt denunciations, & benedictio.

DENUNCIATIONES

3969 **F**acienda sunt à Parocho, vel ab alio de commissione Parochi, in Parochia utriusque contrahentis, tribus diebus festis, sed non immediatis, puta tribus Dominicis: posse tamen tribus diebus festis immediatis, v. gr. tribus festis Paschatis, tenent plures, sed praxis est de mediatis.

3970 Possunt fieri intra Missarum solemnia, vel tempore concepcionis, aut alio tempore.

3971 Denunciations obligationem sub mortali inducunt, ut qui scit impedimentum aliquod, teneatur illud revelare, etiam si sciat sub secreto naturali, aut sit occultum: ut in tom. 2. pag. 506. n. 61. excepto secreto Sacramentali.

3972 Qui post factas denunciations, intra quatuor menses matrimonium non contraxit, non potest contrahere, nisi novas denunciations præmittat arbitrio Episcopi. Ex declar. Cardinal. Fenechi. de debito; quia intra tam longum tempus, potuit impedimentum aliquod, maximè affinitatis, de novo contrahi.

3973 Denunciations omittere sine dispensatione Episcopi, est mortale, nisi omittatur sola tertia denunciatio, in casu quod nullum sit periculum.

3974 Causæ, ob quas possunt Ordinarii dispensare, ad duo genera reducuntur, 1. Si adsit probabilis suspicio, ne matrimonium malitiosè impediatur. Ex Trid. sess. 24. c. 2. de ref. 2. Si imminet grave periculum animæ, corporis, vel famæ ipsorum contrahentium. Clericatus c. 144. n. 4. qui subdit.

(In specie autem à Canonistis solent notari sequentes causæ, videlicet. Primo, inæqualitas contrahentium, ubi nobilis dicit ignobilem, dives pauperem, senex juvenem. Si concubinarius in articulo mortis ve-

De Sacramento Matrimonii. Cap. V.

It in tñorem ducere concubinam ad legitimandam prolem; quo casu solus Parochus dispensare potest, si tempus non permittat accessum ad Episcopum, vel Vicarium. Tercio, si pueræ sit sub tute, qui malitiosè differat ejus matrimonium. Quartò, si puella deflorata fuerit à sponso, quem timor sit, si differatur, eam amplius non esse ductum. Quinto, si imminet tempus Adventus, vel Quadragesimæ, dummodò malitiosè ei approximatum non extiterit. Sexto, si matrimonium contrahendum sit inter Magnates, de quorum nullo impedimento satis manifestè constat.)

3975 Quando autem Ordinarius denunciations dispensat, debet examinare extrajudicialiter duos testes.

3976 Ad impediendum matrimonium sufficit unus testis etiam ex auditu, qui impedimentum, aut ejus suspicionem denunciet; debet tamen testimonium esse juratum, quamvis secretum. Et tunc Ordinarius debet superpedere, & interim debitas diligentias pro veritate adhibere.

BENEDICTIO SACRAMENTALIS

3977 **S**uscipitur à sponsis post primum matrimonium ratum, ante consummationem.

Eam omittere sine causa, per se non est mortale, sed veniale, secluso contemptu, Clericatus cit. cum Com. quia benedictio est quid solum Sacramentale, nec de ejus obligatione constat.

In secundis nuptiis non suscipitur benedictio, si unus ex sponsis benedictionem suscepit. Sed rectè addit Clericatus servandam esse consuetudinem.

3978 Tempore Adventus, Quadragesimæ & interdicti localis generalis, conjuges non sunt benedicendi: v. n. 4410.

3979 Denique Trid. sess. 24. cap. 1. decernit (Quod si quis Parochus, vel alius Sacerdos, sive Regularis, sive secularis, etiam si id sibi ex privilegio, vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius Parochiæ Sponsos, sine illorum Parochi licentia, matrimonio conjungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso jure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvatur.)

Unde à dicta suspensione potest nisi ab Episcopo absolviri.

Si Sacerdos de licentia Parochi alienum Parochianum benedicat, aut ejus matrimo-

nio assistat, ipse Sacerdos, & non Parochus suspensionem incurrit, Clericatus c. 123. num. 154. quia Concil. Trident. in assistentem suspensionem infligit.

C A P U T V.

De impedimentis Matrimonii.

3980 **I**mpedimenta sunt duplicitis generis, videlicet *Impedientia tantum*, & *Dimidientia*. Priora matrimonium illicitum redundunt, non invalidum. Posteriora vero illicitum, & invalidum.

IMPEDIENTIA SEX.

3981 **E**cclæsia vetitum, nec non tempus feriarum.

Atque catechismus, crimen, sponsalia, votum

impediunt fieri, permitunt facta teneri.

1. Ecclesia vetitum est prohibitio Episcopi, aut Parochi, 2. Tempus feriarum, de quo in num. 2937. 3. Catechismus. Jure antiquo inter baptizandum, & eum tenentem, seu pro eo respondentem in instructione fidei ante januam Ecclesiæ, oriebatur quedam spiritualis imperfæcta cognatio; sed hodie hoc impedimentum est sublatum per Trid. sess. 24. c. 2. v. n. 3003.

4. Sponsalia contracta cum una impediunt matrimonium cum aliis, nisi prius ritè sint dissoluta.

5. Votum simplex castitatis impedit matrimonium; & qui cum eo contrahit, peccat, & impeditur à petitione debiti: ut infra à num. 4264. de imped. actus conjugalis ex voto. Et licet dispensetur ad petendum debitum, mortua uxore, semper remanet allatum impedimentum in ordine ad aliam; nam votum per subsequens matrimonium suspenditur, non extinguitur.

6. Crimen: crimina impedientia sunt septem.

Incestus, raptus sponsa, mors mulieris, Susceptio propria sobolis, mors, presbyteralis, Vel si pœnitentia solemniter, aut Monialem

Accipiat, prohibent hac conjugium sociandum.

Incestuosi cum consanguineis conjugis, aut cum propriis, non solum contrahunt impedimentum dñmens cum illis personis, erga quas orta est affinitas ex copula, sed etiam (si incestus sit publicus) in pœnam impediuntur nubere cum omni alia persona mundi: sic Raptens sponsam alienam, nec cum ea, nec cum alia licite contrahere potest; Occidens pri-

priam uxorem, impeditur ducere aliam. Sibi utiliores, votum castitatis emisit, quod sciens in Baptismo, aut Confirmatione propriam p̄ violat: An hoc votum sit invalidum? sc̄ prolem, malo animo ad finem contrahendi cognationem spiritualem cum propria uxore, & sic eam privandi jure petendi debitum, in poenam, mortua uxore, non potest licetē aliam ducere. Homicida Sacerdos in foro contentiouso convictus impeditur à nubendo. Paenitentia publica impedit, dum durat. Quiscenter cum Moniali professa matrimonium contrahit, nedum invalidē cum ea contrahit, sed etiam in poenam delicti impeditur à nubendo cum omni alia muliere.

3982 Ad hāc impedimenta criminum potest Episcopus dispensare. At communis opinio est, ea esse per non usum sublata, ac proindē dispensatione non indigere, nec cum iis contrahentes peccare mortaliter. Busemb. lib. 6. tr. 6. c. 3. dub. 1. Leand. de Matrim. tr. 9. disp. 23. S. 52. qu. 2. Sanch. Coninch. &c. alii apud Matrium disp. 25. q. 5. art. 1.

3983 Quoad quatuor impedimenta, quae hodie sunt in usu.

Vetitum, Tempus feriarum, sponsalia, votum. Potest Episcopus dispensare in 1. Si prohibito sit ab ipso, aut Parocho sibi inferiori, & in 2. modo dicto in n. 2937. Non potest in sponsalibus, quia esset in præjudicium alterius sponsi. Nec in voto absoluto, & perfeccio castitatis, aut Religionis, quia est reservatum Pontifici.

Q U A R E S I.

3984 Puella vorvit Religionem, & Virginitatem, at ob defectum dotis Monasterium non repetit: An possit nubere?

R Esp. vel vorvit Virginitatem, seu castitatem dependenter a Religione, vel independenter: Si independenter, non potest nubere, sed tenetur ad castitatem: Si dependenter, potest nubere, & non generetur ad castitatem: hujusmodi est, 1. Si vorvit Religionem, ut facilius castitatem servaret. 2. Si ita vorvit castitatem, ut illam non vorviset, si non sperasset se recipiendam in Religionem, & ibi perseveraturam; tunc, inquit, cadente voto Religionis, cadit voto castitatis.

3985 In dubio, an voto castitatis sit dependens à voto Religionis, standum est pro libertate, quod sit dependens, juxta dicta de voto, n. 1902. Gobat tom. 3. de votis. 304.

Q U A R E S I I.

3986 Juvenis vehementer carne vexatus, & frequenter endens, quamvis adverterit nupias

C Asum proponit Gobat tom. 3. de voto à n. 268.

Esse invalidum, tenent Bonac. tom. 2. d. 4. q. 2. p. 1. n. 26. Gobat cit. & apud ipsum Leodelma, Homobonus, Trull. & alii nonnulli. Idem dicunt de voto Religionis, non nubendi &c. quia in his circumstantiis votum non est de meliori bono, v. n. 1816.

Hanc opinionem firmare conatur Gobat alii duobus casibus.

P R I M U S

3987 An conjugatus impeditus à petitione debiti ob votum, aut incestum, aut cognationis spiritualem, possit petere, quoties vehementibus carnis stimulis agitatur, ne exponatur periculo labendi in peccata luxuriae?

A D quod licet communior sententia neget; affirmat Quintanadvennas, quia sicut votum, sic ejus observatio esse debet de meliori bono; unde licet in principio fuerit validum, cessat obligare, quoties observatio non est de meliori bono, & lex humana non est crudelis, nec est vinculum iniquitatis. Unde tunc nec lex, nec votum obligat, quia observatio voti est cum periculo proximo labendi in peccata luxuriae ab intrinseco malæ; non observatio vero, videlicet petitio debiti, non est ab intrinseco mala, sed ab extrinseco, ex voto, aut lege humana; adeoque tunc observatio non est de meliori bono, sed è contra.

3988 Tum quia conjux (ait Gobat) impeditus voto castitatis, aut incestu cum consanguinea sua uxoris, licetē perit ab hac debitum, quando videt periculum incontinentiae illius: ita quando videt proprium. Quam sententiam tenet Quintanadvennas, etiam si faciliter dispensatio obtineri posset, quia fundatur in hoc, quod tunc cessat obligare lex, aut votum.

3989 Cæterum hæc sententia non est practicanda, nisi in casu, quo non possit tunc dispensatio ad petendum obtineri, & periculum sit in mora; tunc solùm habere potest locum epiceja.

S E C U N D U S

3990 An conjugatus possit vorvere se non peti- turum debitum, & postea concubere in eodem lecto?

R Esp. Stephan. à S. Paulo, & Franc. Bonæ spei, apud Gobat cit. Tale voto vale re solūm pro ea parte, qua vorvens potest licetē vitare occasiones proximas illud infringentes: nam qui

IMPEDIMENTA DIRIMENTIA

3995 A Nte Trid. erant duodecim. Trid. addidit alia duo, & sunt, Raptus & absentia Parochi & aurorum testimoni: adeoque modò sunt quatuordecim, his expressa versibus: Error, conditio, votum, cognatio, crimen, Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.

Si sis affinis, si foris coire nequibus.

Si Parochi, & duplicitis desir presentia testis,

Raptave sit mulier, nec parti reddita cura.

Hæc facienda vetant connubia, facta retrahant; v. n. 3378.

3996 Quinque sunt inducta jure naturæ, & sunt, Error, impotentia perpetua, consanguinitas in primo gradu linea recta, putat matris cum filio, patris cum filia, vis, & ligamen, quæ sunt dispensabilia, & locum habent in matrimonii infidelium. Reliqua sunt inducta jure Ecclesiastico, adeoque sunt dispensabilia à summo Pontifice, & locum non habent in matrimonii infidelium; quia jurisdictioni Ecclesiæ, ejusque legibus non subjiciuntur; v. de Imped. Cognat. n. 4042.

I. E R R O R

3997 E St duplex: In substantia persona, & in qualitate persona. In substantia persona, cum quis putans ducere unam, ducit aliam, v. gr. putans ducere Catharinam, ducit Rosaliam. In qualitate persona, cum quis dicit eam personam, quam putat, sed non sub ea qualitate, quam eam putat habere, v. gr. putans ducere Catharinam Virginem, pulchram, dicitem, &c. dicit Catharinam non Virginem, deformem, pauperem, &c.

3998 Uterque error potest esse antecedens, aut concomitans. Antecedens est ille, qui dat causam contractui, ita ut eo non habito contractus vexatus: Et obligare desineret, si talis vexatio de novo contingat Religioso ita disposito, ut sub ea professionem non emittat, & sic spoliarentur Religiosorum claustra, quod nemo dicit.

3999 Talis igitur difficultas dat causam ad dispensationem petendam.

3994 Gobat autem addit, aliam opinionem non esse spernendam; & propterea (ait) si juveni illi offerretur matrimonium, quod recusare non posset sine prudenti timore se alium aptum brevi non reperturum, illud non denegarem sine dispensatione, dummodo contraheret cum animo illam quamprimum petendi, saltē ad cautelam. Ita Gobat cit.

4000 Error in qualitate persona, sive antecedens, sive concomitans (qualitate fervitatis excepta) non dirimit matrimonium, quia non facit illud involuntarium simpliciter,

440 Examen Confessariorum. Tom. I. Pars IV.

ter, sed solum secundum quidratione qualita-
tis, quæ per accidens se habet ad essentiam
matrimonii, cuius per se objectum, & ma-
teria est substantia corporis, seu personæ, quæ
mutuò traditur.

4001 In duplici autem casu error qualitatis
potest esse per accidens, dirimens. 1. Si qua-
litas, in qua erratur, fuit apposita in contra-
ctu per modum conditionis: v. gr. duco te,
s̄ es virgo; tunc enim matrimonium est nul-
lum ex defectu consensu, quia consensus non
fuit absolutus circa personam, sed conditiona-
tus: u. n. 3964. 2. Quando error qualitatis re-
dundat in errorem personæ: quod tunc eve-
nit, quando qualitas, in qua erratur, est ta-
lis, ut designet individuam personam.

4002 Exemplum: Petrus videns duas sorores,
unam indutam veste alba, alteram rubra, in-
tendit, & convenit cum earum patre ducere il-
lam, quam vidit tunc indutam veste alba: Pa-
ter autem, quando faciens est contractus,
substituit alteram, eam induendo veste alba,
cum quo errore Petrus cum ea contrahit: tunc
matrimonium est invalidum, quia qualitas illa,
in qua errat, stante circumstantia qua Petrus vi-
dens duas, elegit unam, per eam qualitatem
designatam, refundit in substantiam personæ.

4003 E contra: Petrus videns determinata-
m pueram, audiens eam esse filiam Pauli
nobilis, cùm sit Joannis ignobilis, cùm eo er-
rore contrahit: tunc matrimonium est vali-
dum; quia qualitas, in qua erratur, non re-
dundat in substantiam personæ; quoniam re-
vera contraxit cum determinata persona, cùm
qua intendebat contrahere.

Resolvuntur Casus.

Q U Æ R E S I.

4004 Petrus petit à Paulo suam tertiam filiam,
quam audivit esse pulchram; Paulus id recusavit,
dicens daturum primogenitam, cui priùs nubere
conveniebat; hinc Petrus requisivit, ut eam ofte-
ndere cuīdam suo familiari fide digno, qui de ejus
pulchritudine referret; Paulus dīlō familiari ofte-
dit non primogenitam deformem, sed secundam pul-
chram, & facta relatione de pulchritudine, Pe-
trus artificio Pauli sub vespertinis horis ad lumen
candela contraxit per verba de presenti cum pri-
ogenititia, quam Paulus obtulit, sed non ofte-
dit. An Matrimonium sit validum?

R Esp. Matrimonium esse invalidum. Tamb.
lib. 8. tr. 1. c. 2. §. 2. n. 4. Quia talis puer-
attentis circumstantia, non alia via cognovit
illū, nisi sub consideratione, quod fuerit
nepos Magni Ducis, adeoque consensit direc-
tè in qualitatem, indirectè in personam, ad-

consensum determinavit, non ad personam,
quam obtulit pater, sed ad personam, quam
vidit amicus.

Q U Æ R E S II.

4005 Paulus habens duas filias, obtulit unam
Petro, cui volenti videre pulchritudinem, offendit
filiam pulchram: at Petrus non advertens ad eam
quam vidit, vel quia per Procuratorem, vel quia
ad lumen candela, contraxit cum alia, quam non
vidit. An Matrimonium sit validum?

R Esp. Matrimonium esse invalidum, eadem
ratione.

Contra Tancr. de Matr. lib. 7. disp. 18. n. 18.
qui distinguit.

4006 Si verò Petrus petuit à Paulo primo-
genitam, & Paulus Petro pulchritudinem vi-
dere volenti ostendit aliam pulchram, tunc
Matrimonium cum primogenita est validum,
quia jam consensit in personam. Vide discri-
men inter hos casus primogenitæ oblatæ, &
petitæ. In primo enim Petrus vult personam
pulchram, quam ex errore putat primogenitam;
& ita contrahendit cum primogenita, errat in
personam. In secundo vult personam primoge-
nitam, quam ex errore putat pulchram; & ita
contrahendo cum primogenita, non erat in
persona, sed in qualitate, & ideo in 1. casu
invalidum est Matrimonium, validum in 2.

Q U Æ R E S III.

4007 Paulus habens duas filias, obtulit unam
ex illis indeterminate Petro, cui pulchritudinem
videre volenti ostendit aliam tertiam pueram pul-
chram non suam filiam: At Petrus non advertens
ad eam, quam vidit, contraxit cum una ex filiis
Pauli, quam non vidit. An matrimoniū sit va-
lidum?

R Esp. Matrimonium esse validum, Tancr. cit. n. 18. quia
consensus jam erat determinatus in unam
ex filiis Pauli, qui per ostensionem tertiae
pueræ non fuit distractus à substantia personæ,
sed à qualitate; non inquam, à substantia
personæ, quia hæc fuit satis determinata ex
hoc, quod fuit determinatus pater.

Q U Æ R E S IV.

4008 Plebejus quidam Panorum petens, se-
finxit nepotem Magni Ducis Etruria, qua scilicet
seduxit pueram nobilem ad contrahendum cum eo.
An matrimoniū sit validum?

R Esp. Matrimonium esse invalidum. Tamb.
lib. 8. tr. 1. c. 2. §. 2. n. 4. Quia talis puer-
attentis circumstantia, non alia via cognovit
illū, nisi sub consideratione, quod fuerit
nepos Magni Ducis, adeoque consensit direc-
tè in qualitatem, indirectè in personam, ad-

De Sacramento Matrimonii. Cap. V.

cujus novam notitiam venit mediante nova
notitia qualitatis; quando autem consensus con-
trahentis directè tendit in qualitatem, indirec-
tè in personam præsentem, ita ut contrahens
veniat in notitiam novam personæ mediante
nova notitia qualitatis, tunc error qualitatis
redundat in errorem personæ. Sicut è con-
verso, quando consensus contrahentis tendit
directè in personam præsentem, & indirecè in
qualitatem, tunc non redundat in errorem
personæ; ut exemplificatum est in n. 4003.

4009 Hinc, ut bene ponderat Tamb. cit. in-
tentio contrahentis dupliciter potest se habe-
re. 1. Ut sit sensus: Volo hunc, quem puto esse
nepotem Magni Ducis. 2. Ut sit sensus: Volone-
porem Magni Ducis, quem puto esse hunc.

1. modo error est in qualitate. 2. modo error
qualitatis redundat in substantiam. In nostro
casu consensus pueræ nobilis non fuit in hunc
præsentem, quem putabat esse nepotem Ma-
gni Ducis; sed fuit in verum nepotem Magni
Ducis, quem putabat esse hunc.

Q U Æ R E S V.

4010 Alia pueræ nobilis cognoscet Joannem
quem sapè viderat, deinde putans eum nepotem
Magni Ducis, ex ea errore dulta, matrimoniū
contraxit. An validè?

R Esp. Matrimonium esse validum, Tancr. cit. num. 17. quia revera contraxit cum
persona, quam cognoverat, & intendebat;

novam autem notitia falsa est qualitatis.
4011 Vide discriminem inter hunc, & priorem
casum: nam in illo cognitionis qualitatis traxit
in cognitionem persona: & in eam sic appre-
hensam voluntas suum consensum direxit, quæ
cū non sit talis, error est persona. In hoc
verò cū persona sit prius cognita, cognitionis
qualitatis non traxit ad novam notitiam per-
sonæ, adeoque error est folius qualitatis.

Q U Æ R E S VI.

4012 Petrus volens contrahere cum Catharina ex
errore contrahit cum Rosa, hunc expressè eliciens
autem: Ducerem hanc, etiam si fecire, hanc
non esse Catharinam. An matrimoniū sit validum?

R Esp. Matrimoniū esse invalidum, Tancr. cit.
n. 3. quia consensus debet esse de præ-
senti. Unde validum esset, si diceret: Duce
te, quamvis non sis Catharina.

Q U Æ R E S VII.

4013 Paulus duas habet filias, diellas unam Ca-
tharinam, alteram Rosam. Petrus cognoscens

ueramque quoad personas, errans tamen quoad
nomen, petuit à Paulo Rosam, putans petere per-
sonam, quæ revera vocatur Catharina, Paulus
autem ignorans errorem Petri quoad nomen, ex
dolo, dum fieri debebat contractus, presentavie
Catharinam, cum quæ Petrus contraxit. An ma-
trimoniū sit validum?

R Esp. Matr. esse validum, Tancr. cit. n. 9.
quia quando constat de persona, error
nominis est accidentalis. Et dolus Pauli est
solum mentalis, nam illa præsentatio externa
Catharinæ est conformis intentioni Petri con-
trahentis.

Q U Æ R E S VIII.

4014 Puella convenit cum Paulo habente plu-
res filios, nubere cum suo primogenito, post quam
conventionem moritur primogenitus, puella igno-
rante; & remanet primogenitus aliis fratribus, cum
quo puella contrahit. An matrimoniū sit validum?

R Esp. Matr. esse invalidum. Tancr. cit. n. 14.
quia qualitas primogeniti, pro qua facta
fuit conventio, designavit tunc personam indi-
viduam verè talem, sed distinctam, unde con-
trahens cum novo primogenito ignorans muta-
tionem personæ, contrahit cum errore persona.

Q U Æ R E S IX.

4015 Unus ex filiis Pauli singit se esse unigeni-
tum, quo errore dulta pueræ cum eo contrahit.
Alter verò ex filiis ejusdem Pauli singit alteri pueræ
se esse primogenitum, cùm sit secundus. Quid?

R Esp. Validum esse matrimonium in 1. ca-
su, invalidum in 2. Tancr. cit. n. 19. quia
in 1. cū non erretur in filiatione, sed in ra-
tione unigeniti, non erratur in persona, sed
in qualitate. In 2. qualitas primogeniti desi-
guat personam individuam ab illo distinctam.

2. C O N D I T I O

4016 Scilicet servilis unius persona, igno-
rata ab altero libero, dirimit matri-
monium, ex cap. Si quis liber. Sive ignorantia
sit antec. sive concomitans, sive invincibilis,
sive vincibilis, ar. n. 3998.

Nomine servi non veniunt famuli, qui ali-
cui ob mercedem inserviunt. Nec Coloni ori-
ginarii, vel ascititii, sunt propriæ servi; sed
mancipia justo bello capta, licet alii vendi-
ta, seu illi servi, quos potest dominus ven-
dere, hi sunt verè servi. Christiani autem à
Christianis bello justo capti, ex recepta con-
fuetudine non sunt servi, sed solum detinen-
tur vulgo prigioni di guerra.

4017 Validum est matrimonium liberi cum
libertina, cum ea scilicet, quæ modo est libera,
sed